Saaremaa valla piirkondade rahvastikuprognoos 2024-2048

Alis Tammur

Koostatud rahvastikuprognoosi aluseks on rahvastikuregistri andmetel Saaremaa endiste valdade rahvaarv seisuga 1. jaanuar 2024. Prognoosi periood on 24 aastat ehk kuni 01.01.2048. Rahvastiku prognoosi tulemused on esitatud 4-aastastes vanusrühmades ja prognoosi on arvutatud samuti 4-aastaste perioodide kaupa (2024-2027; 2028-2031; 2032-2035; 2036-2039; 2040-2043 ja 2044-2047).

Prognoosi eelduseks on, et rahvastiku muutused toimuvad praeguste trendide jätkumisena. Sündimus on esimeseks perioodiks arvestatud praegusest vaid veidi kõrgemaks – summaarne sündimuskordaja 1,47. Kui üldiselt on summaarne sündimuskordaja olnud 1,6 last naise kohta ja 40. eluaastaks on keskmiselt naisel üle 1,8 lapse, siis viimasel kahel aastal on sündimus märkimisväärselt langenud. Prognoositud on, et järgmiseks neljaks aastaks (2028-2031) kasvab sündimus tavapärasele tasemele lähemale ja edaspidi kasv jätkub aeglaselt. Prognoosiperioodi lõpuks on sündimus võetud 1,73 last naise kohta, mis on pisut kõrgem, kui oli kriisi eelsel ajal, kuid madalam, kui on laste arv naisel 40. eluaastaks. Üldiselt on sündimus madal kriisiperioodil ja taastub hiljem. Praegu võiks loota, et elu hakkab tasapisi lähiaastatel normaliseeruma. Keskmise sünnitaja vanuse kasv aeglustub, mille tõttu jõuab sündimuse aastanäitaja lähemale praegusele keskmisele laste arvule naisel.

Sündimuse osas on koostatud ka lisastsenaarium. Selles on suurendatud sündimuskordajat 10% võrra esimeseks perioodiks (2024-2027). Stsenaarium annab võimaluse näha laste arvu muutust juhul, kui sündimus hakkab varem või kiiremini taastuma.

Eeldatav eluiga sünnihetkel on tervisekriisi eelsel, 2019-2020-aasta tasemel – meestel keskmiselt 74 eluaastat ja naistel 83.

Rände kohta on andmed saadud rahvastikuregistrist, kus on võrreldud perioodil 2020–2024 toimunud muutusi. Prognoosis on arvestatud rännet möödunud perioodist väiksemas mahus. Muutuste tulevikku prognoosimisel on arvestatud piirkondade ehitusaktiivsusega – piirkondades, kus on elaniku kohta välja antud rohkem ehituslubasid ja projekteerimistingimusi, on rände aktiivsust vähem kärbitud. Praegu alla 30-aastaste arv on oluliselt väiksem, kui vanemates vanusrühmades olevate inimeste arv. See on peamine põhjus, miks Saaremaa valla elanike arv järjest väheneb. Samas on Saaremaa ihaldatud sihtkoht, kuhu kolimisel on tihti takistuseks sobiva elamispinna puudumine. Nähes, et kaugtöö tegemine on järjest lihtsam ja selle osatähtsus suureneb, võib arvestada, et rändevood Saaremaa suunas jäävad püsima.

Saaremaa valla rahvastikuprognoos kokku

Tulemus erineb mõnevõrra varasemast Statistikaameti andmetel tehtud prognoosist, sest registri järgi oli juba elanike arv suurem ja kasvas viimasel neljal aastal 374 inimese võrra. Prognoosi kohaselt Saaremaa kokku võidab aastas rändest umbes 40 inimest. Rände suundumused on vanusrühmiti erinevad – lastega peresid pigem saabub, mis tähendab kuni 15-aastaste ja 30-50-aastaste sisserännet. Lahkujad on peamiselt noored, kes asuvad õppima pigem Tallinna ja Tartu koolides. Kuni 50-aastaste vanusrühm võidab rändest keskmiselt 100 inimest aastas. Seal hulgas on 16-23aastased, kes lahkuvad enam. Sünde on prognoosi kohaselt aastas umbes 240-250 ja surmasid 400-430.

Kokku Saaremaa valla rahvaarv langeb 120-140 inimest aastas, sest sündimus ja ränne kokku ei ületa surmade arvu. Laste arv langeb kuni aastani 2040 kiiremini, hiljem aeglasemalt (joonis 1). Kui sündimuse

langus lõppeks ja sündimuskordajad kasvaks, siis aeglustuks laste arvu langus (joonis 2). 76-aastased ja vanemad on ainus vanusrühm, mis kasvab vaadeldaval perioodil.

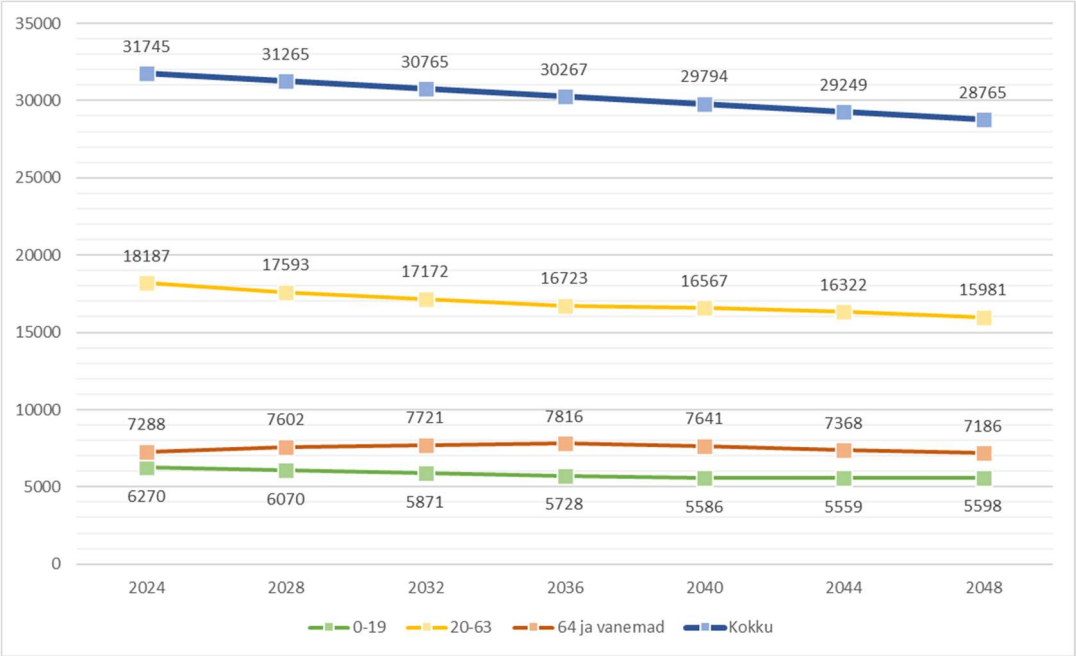

Joonis 1. Saaremaa valla rahvaarvu muutus, 2024-2048
Allikas: Rahvastikuregister; autori arvutused

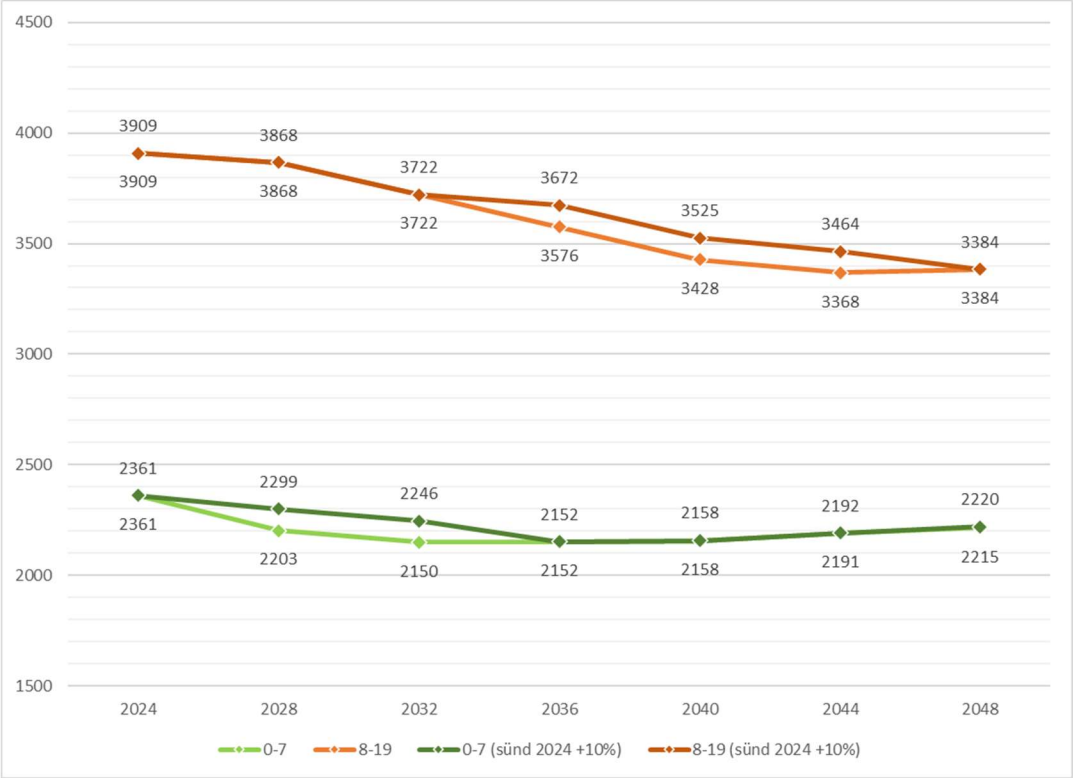

Joonis 2. Saaremaa valla laste arvu muutus, kaks stsenaariumi, 2024-2048
Allikas: Rahvastikuregister; autori arvutused

Salme ja Torgu piirkonna rahvastikuprognoos

Piirkonna rahvaarv kasvab veidi (70 inimese võrra). Laste arv ja osatähtsus piirkonnas on kasvav. Seal piirkonnas on toimunud pereealiste inimeste suurem sisseränne ja kui selliselt jätkub, võib piirkonda pidada stabiilseks ka tulevikus.

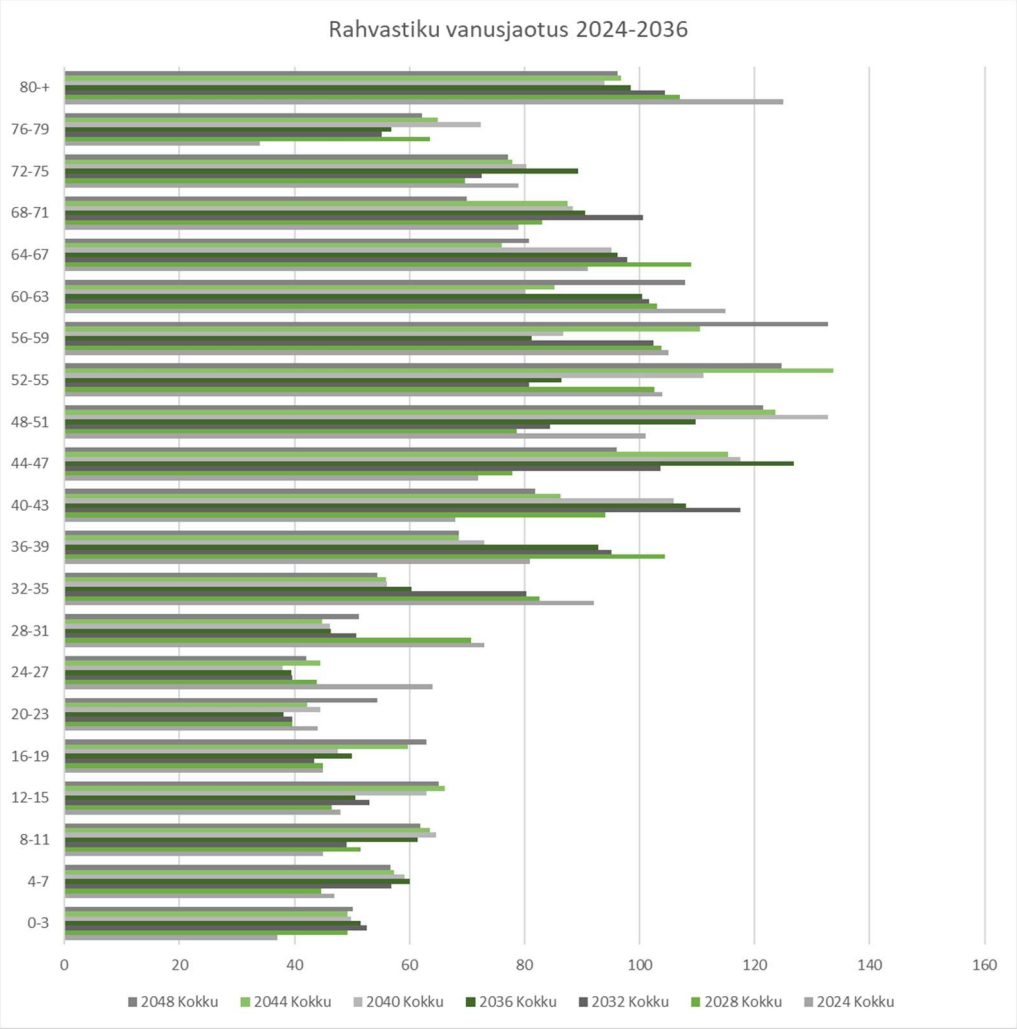

Kärla ja Mustjala piirkonna rahvastikuprognoos

Piirkonna rahvaarv perioodi lõpuks kahaneb (-200 inimese võrra). Laste arv piirkonnas tundub üsna püsiv, vanemaealiste hulk suureneb. Seal piirkonnas on toimunud pereealiste inimeste suurem sisseränne ja kui see selliselt jätkub, võib piirkonda pidada stabiilseks.

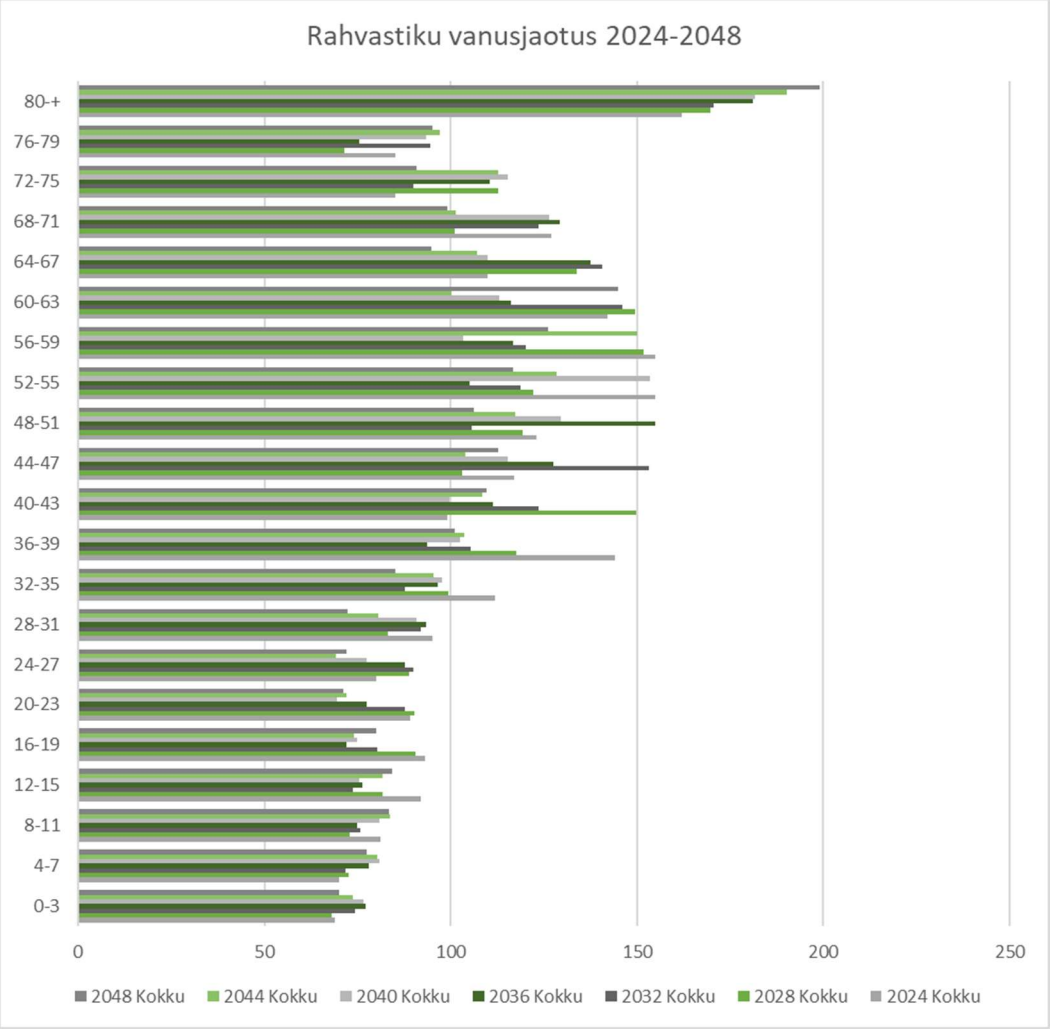

Lümanda ja Kihelkonna piirkonna rahvastikuprognoos

Piirkonna rahvaarv perioodi lõpuks kahaneb veidi (-20 inimese võrra). Laste arv piirkonnas tundub üsna püsiv, veidi kasvav. Seal piirkonnas on toimunud pereealiste inimeste suurem sisseränne ja kui see selliselt jätkub, võib piirkonda pidada stabiilseks.

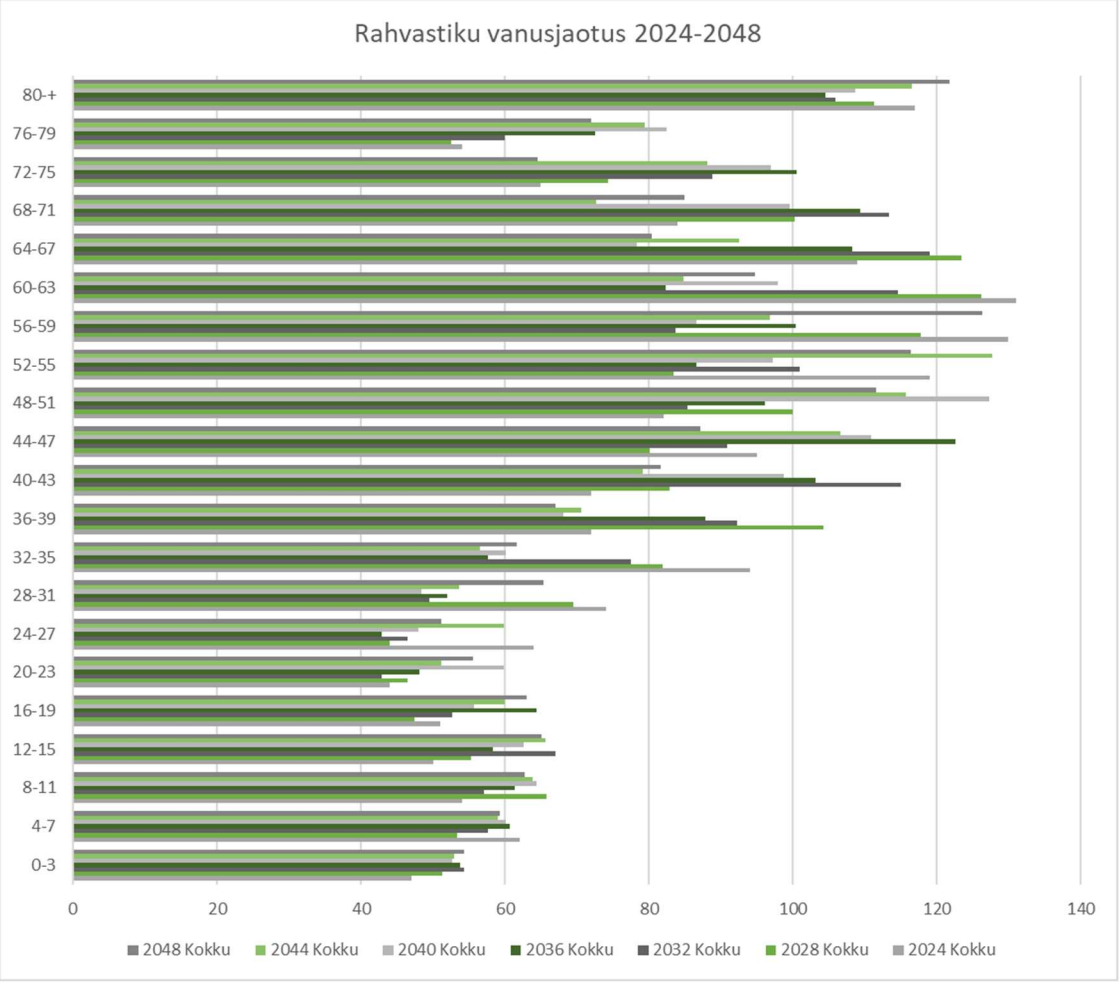

Leisi piirkonna rahvastikuprognoos

Piirkonna rahvaarv perioodi lõpuks kahaneb (-400 inimese võrra). Sisserände vanusrühm on pigem hilisem keskiga, millest tulenevalt rändest lisandub vähem lapsi ja laste arv on languses. Valla elanikkond on keskmisest vanem.

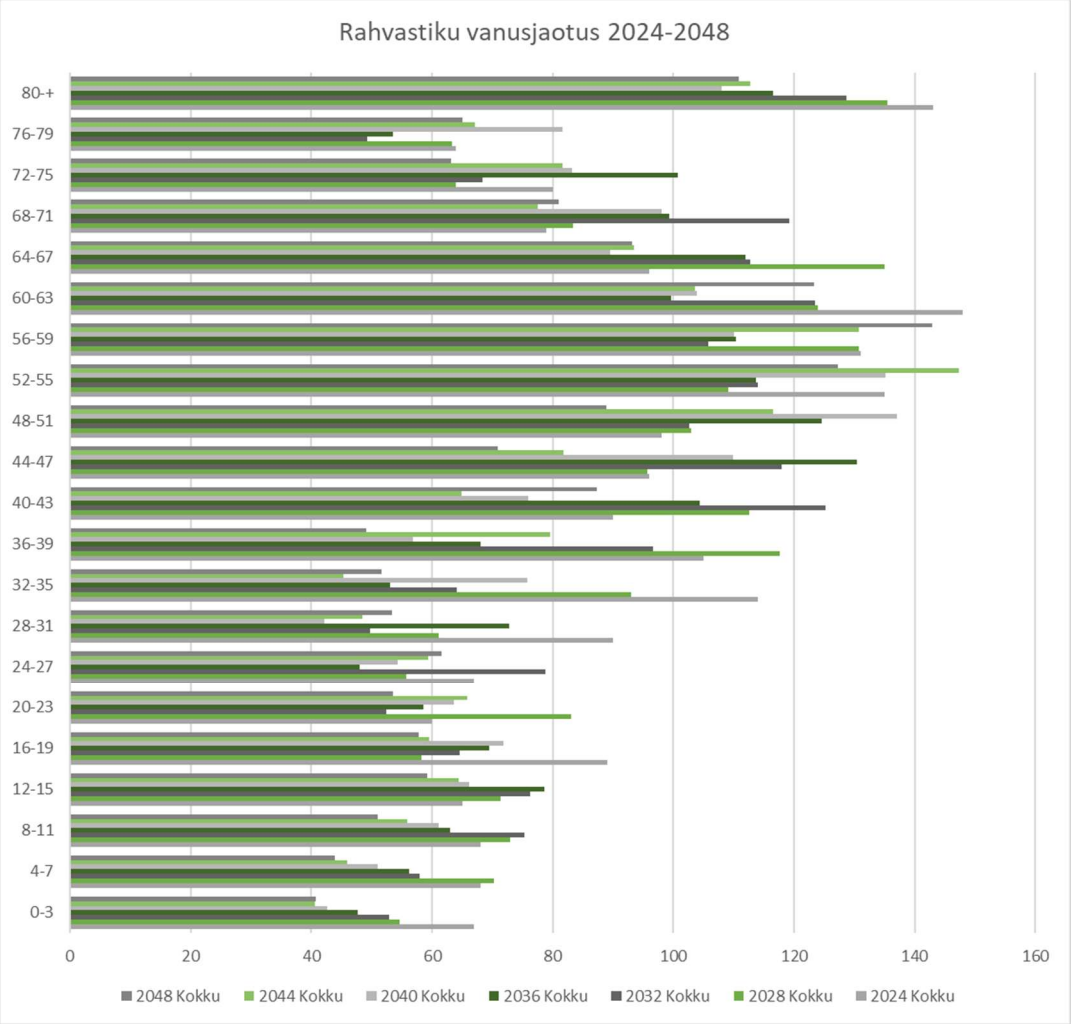

Kuressaare, Kaarma ja Pihtla piirkonna rahvastikuprognoos

Piirkonna rahvaarv perioodi lõpuks kahaneb (-1800 inimese võrra). Noorte koolijärgne väljaränne on suur, lapsi ja pereealisi küll lisandub, kuid kokkuvõttes laste arv langeb. Valla elanikkond on keskmisest noorem ja selliselt püsib kogu perioodi.

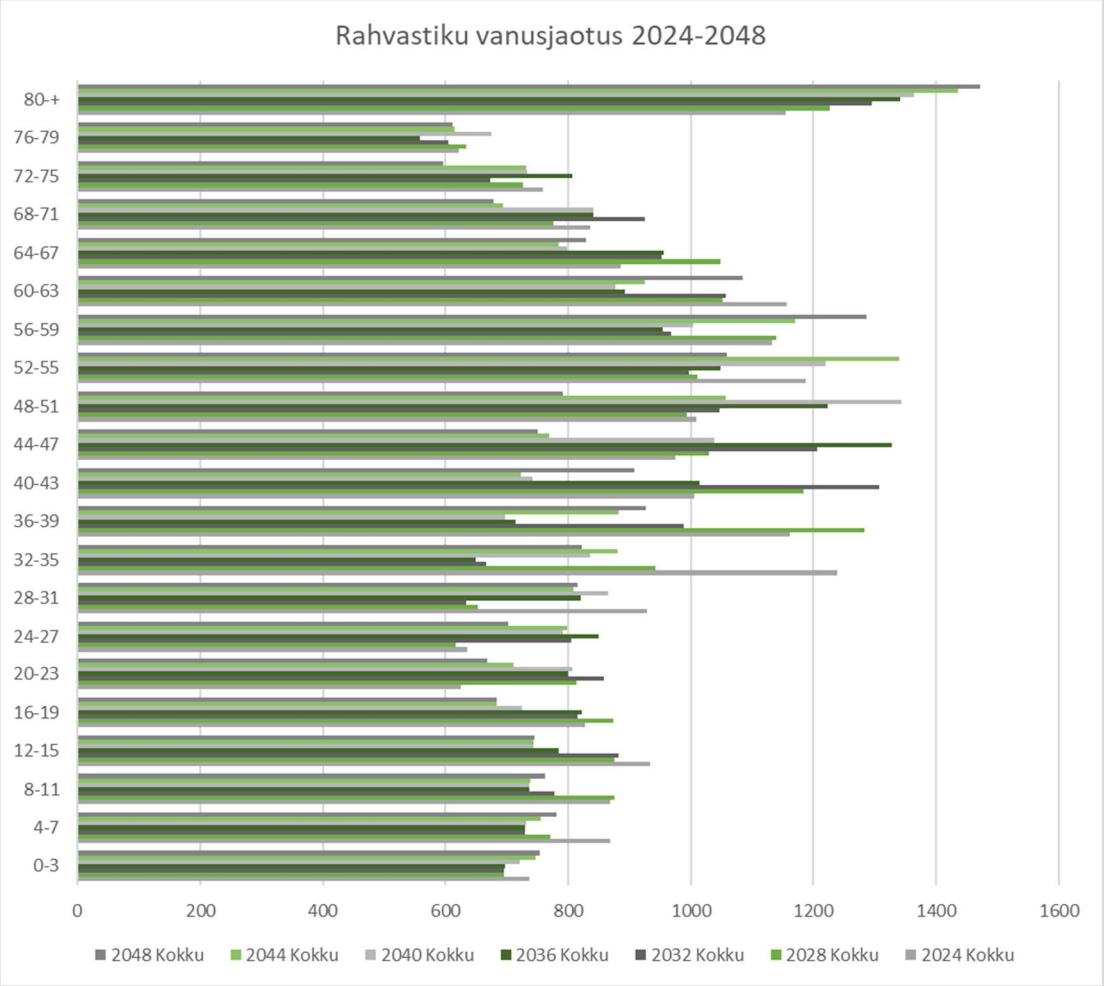

Orissaare, Pöide ja Laimjala piirkonna rahvastikuprognoos

Piirkonna rahvaarv perioodi lõpuks kahaneb veidi (-350 inimese võrra). Laste arv piirkonnas langeb veidi. Valla elanikkond on keskmisest oluliselt vanem. Vanemaealiste osatähtsus on kõige suurem ja kasvav.

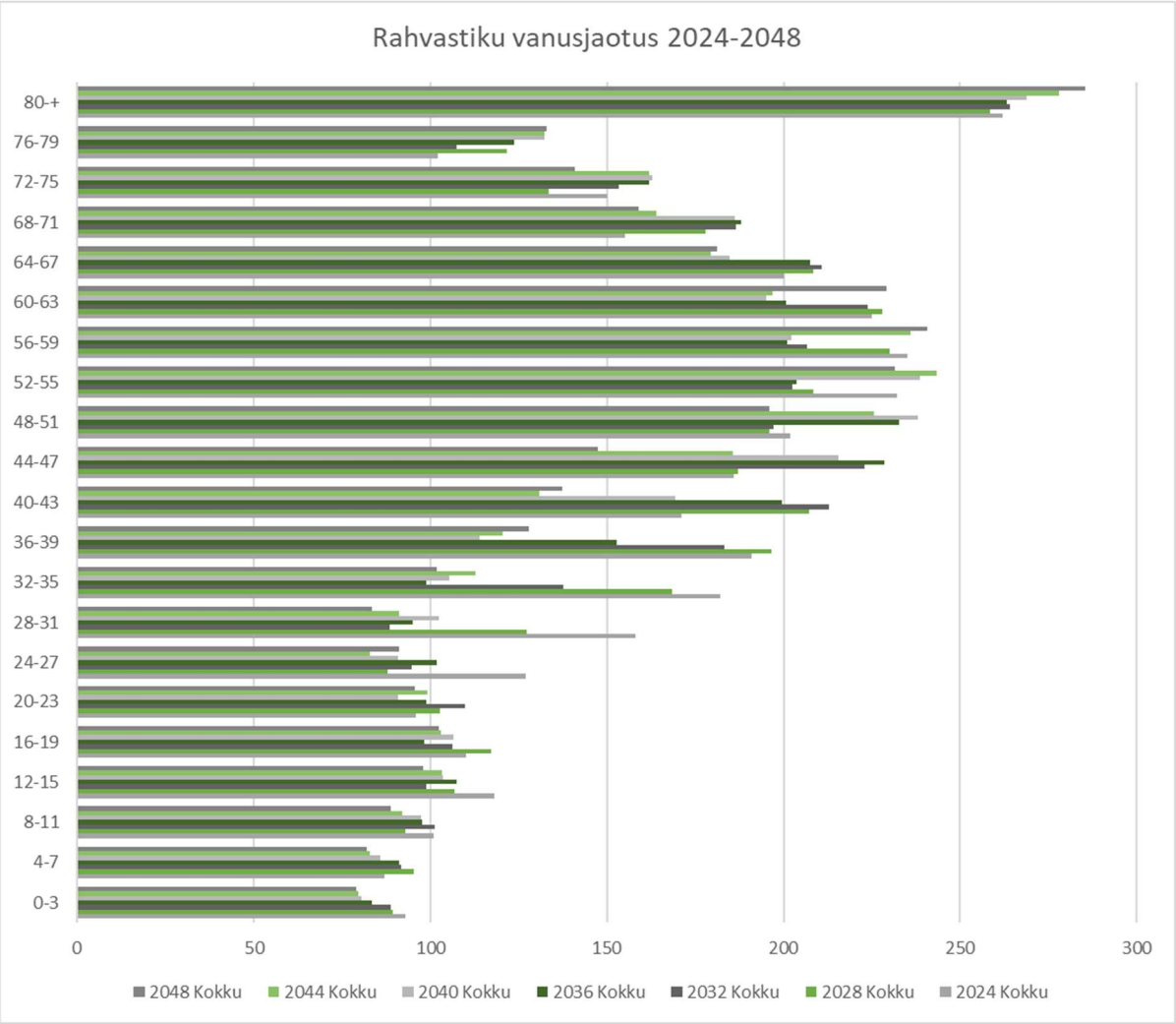

Valjala piirkonna rahvastikuprognoos
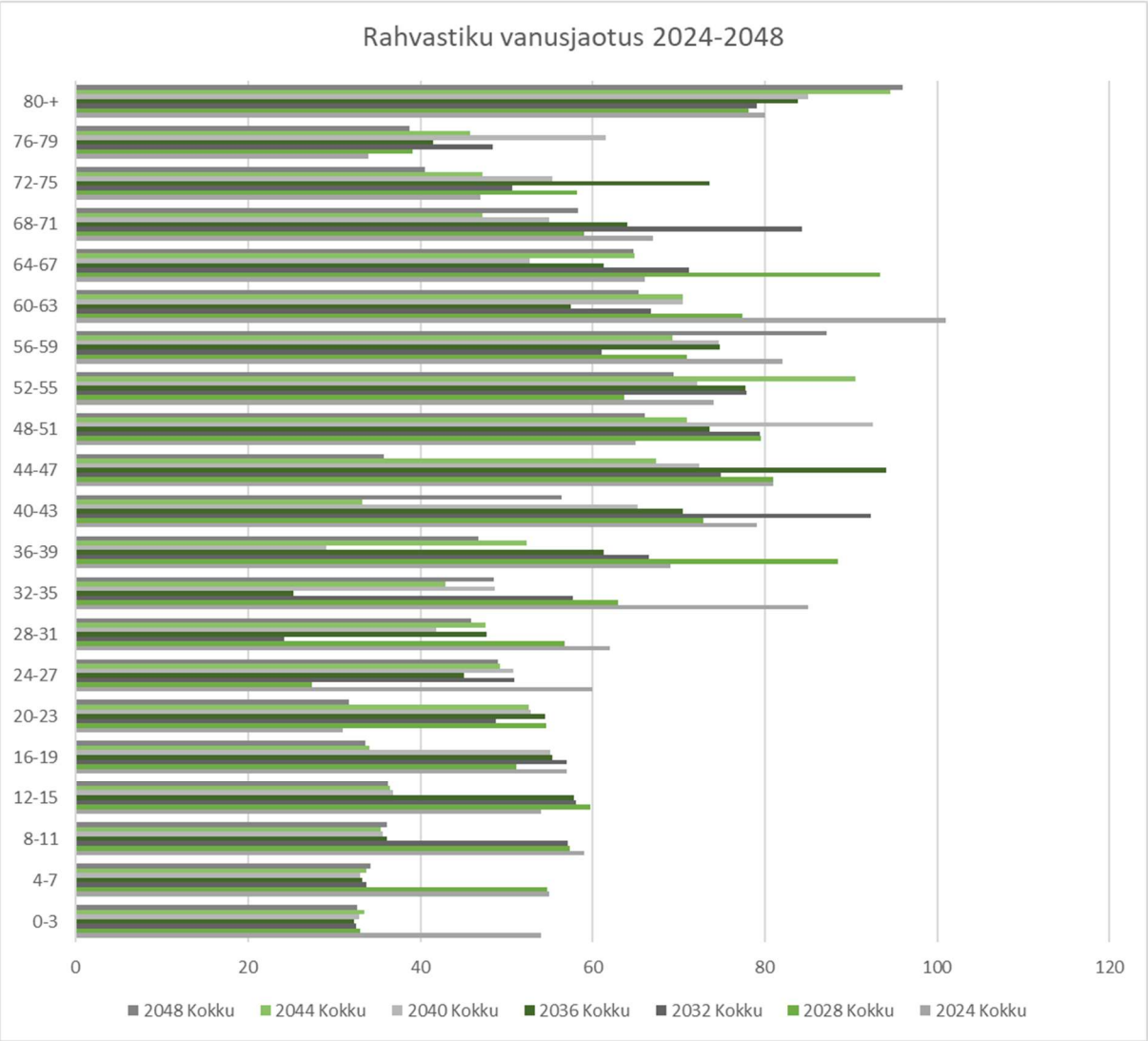
Piirkonna rahvaarv perioodi lõpuks kahaneb veidi (-300 inimese võrra). Ränne piirkonda on tagasihoidlik ja negatiivne. Laste arv langeb kiiresti. Elanikkond vananeb kiiresti.